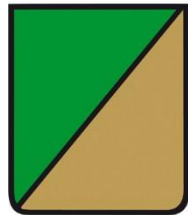

Introduksjon til budsjett og økonomiplanprosessen

2019 - 2022

Rana kommune

Agenda

- Fremdriftsplan
- Framtidsutsikter
- Revidert nasjonalbudsjett 2018 og kommuneproposisjonen 2019
- Økonomisk status
- Demografi
- Budsjett og økonomiplan 2019 - 2022

Politisk involvering i budsjett og økonomiplan 2019 - 2022

• Budsjettforutsetninger 2019 KST	18. juni
• Statsbudsjettet 2019	8. oktober
• Bakgrunnsmateriale budsjettsamling	12. oktober
• Politisk budsjettsamling	17.-18. oktober
• Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan	6. november
• Vedtak i formannskapet	27. November
• Vedtak i kommunestyret	11. Desember

Framtidsutsikter

RANA KOMMUNE
rådmannen

Udfordringsbildet

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Endrede rammebetingelser:

Strammere
økonomiske
rammer

Forventninger
til velferds-
tjenestene

Mindre vekst i
oljefondet

Vi blir flere
eldre

Klima-
utfordringer

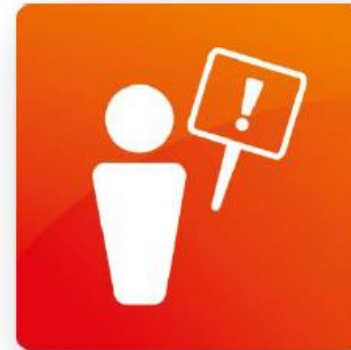
Utfordringene går ikke over

Kapasitet og kompetanse

Uhensiktsmessige grenser

Lokaldemokrati under press

Målene

- Gode og likeverdige tjenester
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Helhetlig og bærekraftig samfunns- og næringsutvikling
- Styrket lokaldemokrati

Flere eldre – færre i yrkesaktiv alder

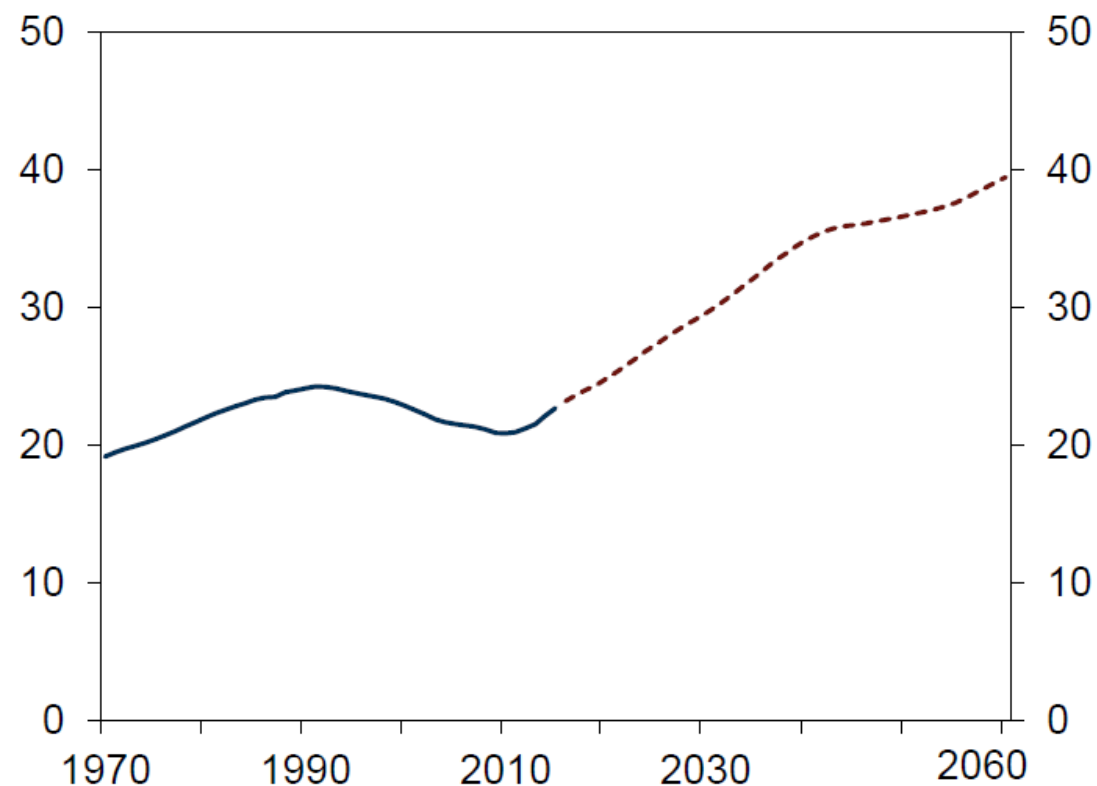
Norge er godt rustet til å møte fremtiden:

- Høy deltakelse i arbeidslivet
- Kompetent arbeidsstyrke

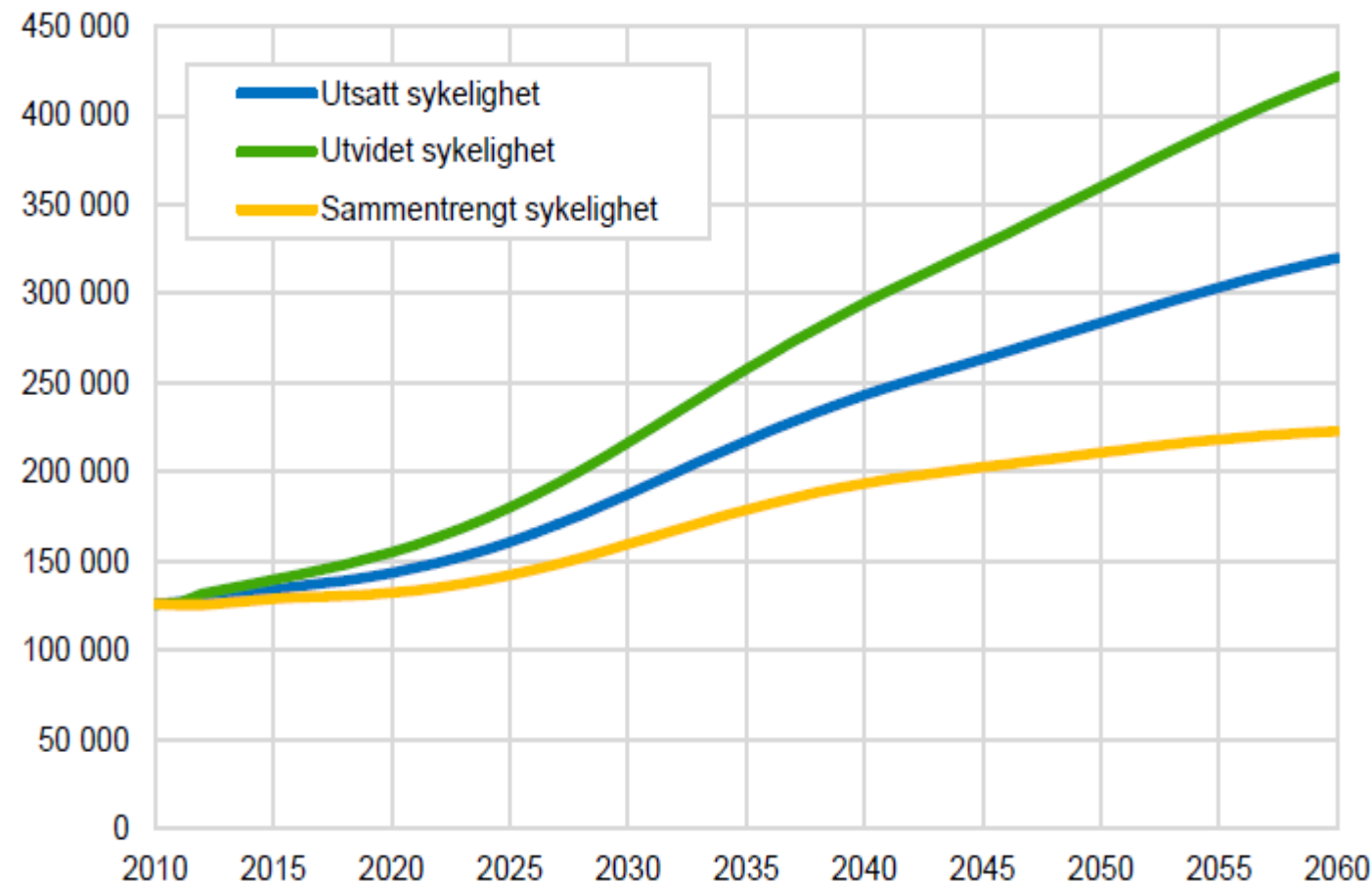
Samtidig vil en aldrende befolkning gi:

- En lavere andel av befolkningen i jobb
- Lavere skatteinntekter
- Økte pensjonsutgifter

B. Antall eldre (67 år og over) i forhold til antall personer i yrkesaktiv alder (20–66 år). Prosent

Forutsetninger om eldres helse har stor betydning for ressursbruken i pleie og omsorg

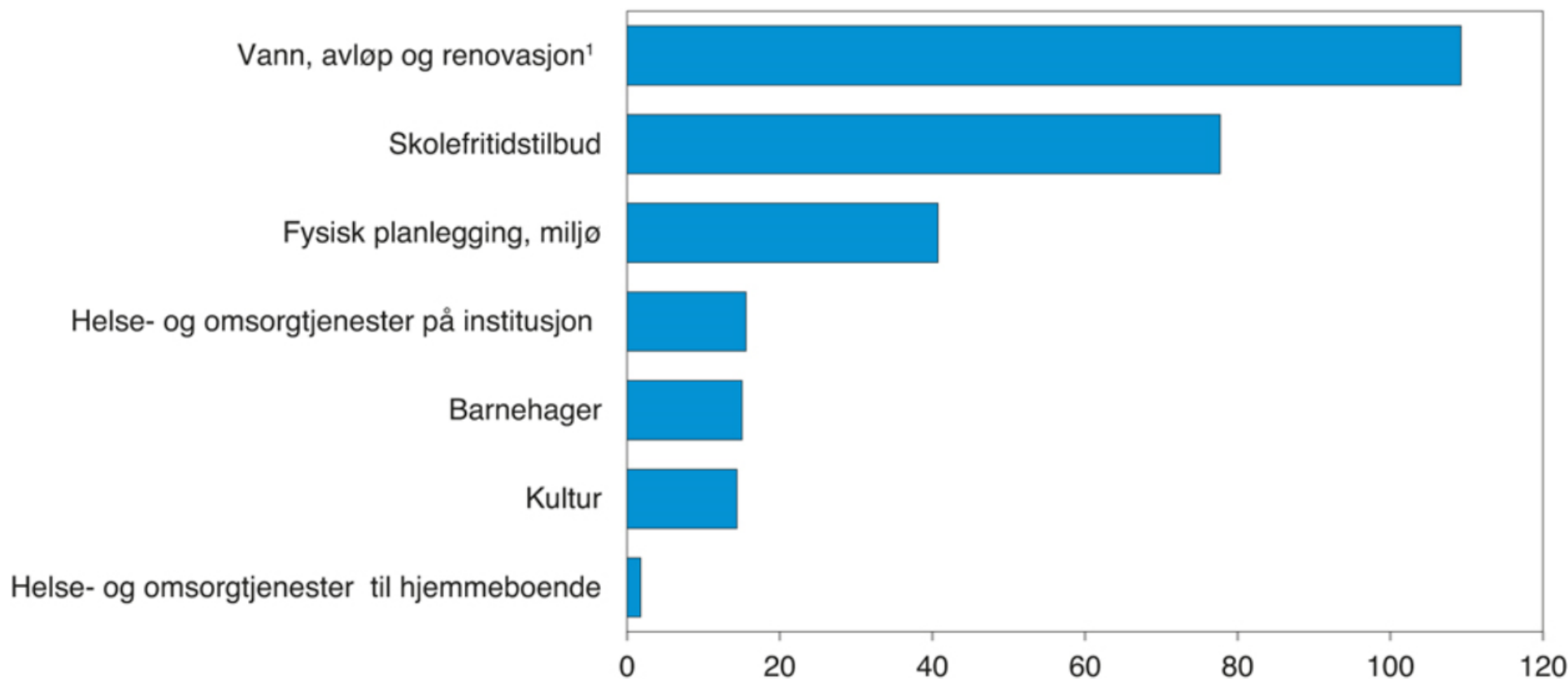

- Nå 130 000 årsverk
- Demografi alene med dagens bruk gir dobling fram til 2060 (blå)
- Utvidet sykелighet (man er like syk som nå og i flere år) gir 300 000 årsverk i sektoren i 2060
- I tillegg sykehusutgifter...

Finansieringsutfordring av helse og omsorg

- Økt egenbetaling?

Gebyrer som andel av driftsutgiftene i kommuneforvaltningen

Teknologi, digitalisering og muligheter

Innovasjon

Fordi vi må:

Trangere offentlig økonomi

Fortsatt økte forventninger

Kompetente innbyggere

Vanskelige utfordringer på tvers

Fordi vi vil:

Ha en mer brukerrettet forvaltning

Ha mer ut av pengene

Opprettholde tilliten

Robin

RANA KOMMUNE
rådmannen

Kirka renholdsroboter

To ganger har den startet under gudstjenesten

Denne lille krabaten skal overta renholdet i Rana kommunes fem kirker.

LITEN KAR, STORE INNSPARINGER: For å unngå Robek-lista må alle kommunale etater i Rana spare – også kirkene. Kirkevergen håper å spare 200.000 kroner i renholdsutgifter med de nye robotstøvsugerne.

Frank Nygård
Journalist

Susanne Lysvold
@susanne
Journalist

Publisert 11. nov. 2013 kl. 18:48

Artikkelen er
flere år
gammel.

RANA KOMMUNE
rådmannen

Revidert nasjonalbudsjett 2018

Kommuneproposisjonen 2019

RANA KOMMUNE
rådmannen

Revidert nasjonalbudsjett 2018

Kommuneproposisjonen 2019

En skole som gir
muligheter for alle

Gode helse- og
omsorgstjenester

Et sterkere sosialt
sikkerhetsnett

Skape vekst og
sysselsetting

RANA KOMMUNE
rådmannen

Revidert nasjonalbudsjett 2018

Lønns-
vekst

Skatt

Energi-
priser

- Lønnsvekst nedjustert fra 3,0 til 2,8 prosent
- Kostnadsveksten i kommunesektoren (kostnadsdeflatoren uendret på 2,6 prosent)
 - Økte priser på varer og tjenester, i hovedsak økte energipriser
- Skatteanslaget for kommunene justeres ned med 343 mill. kr til 158,2 mrd. kr
- Økt kompensasjon for gratis kjernetid i barnehage, 14,2 mill. kr

RANA KOMMUNE
rådmannen

Revidert nasjonalbudsjett 2018

Lavere merutgifter til demografi enn anslått - i 2018

- 2018: Økte demografikostnader på 1,4 milliarder
 - Dette er 900 millioner kroner mindre enn anslått
- Lave tall på fødsler og innvandring
- Nye SSB-tall 26.juni

Revidert nasjonalbudsjett 2018

- Heldøgns omsorgsplasser
- Lærernorm
- Gradert foreldrebetaling
- Havbruksfond

Revidert nasjonalbudsjett 2018

Havbruksfondet

- 2,4 milliarder kroner i 2018
- Om lag 160 kommuner og 10 fylkeskommuner fra Aust-Agder oppover kysten til Finnmark
- Vekst i oppdrettsnæringen
- Endelig fordeling klar i oktober 2018

Revidert nasjonalbudsjett 2018

Andre saker:

- Øremerket investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser:
 - Tilskuddet øker med 59,3 mill. kr.
 - Husbankens tilsagnsramme for økes med 1,2 mrd. kr (700 omsorgsplasser)
- Skjerpet pedagognorm og bemanningsnorm i barnehage
 - (100 mill. kr for 2018, herav 60 til kommunale og 40 til private)
 - Behov 2019: 450 mill. kr (KS), ikke bevilget i Kommuneproposisjonen.

Revidert nasjonalbudsjett 2018

Lærernorm:

Hovedtrinn	2018/2019	2019/2020 →
1.–4. trinn	16 elever	15 elever
5.–7. trinn	21 elever	20 elever
8.–10. trinn	21 elever	20 elever

Forskrift om lærernorm er ikke fastsatt – **høringsfrist 22.mai.**

Finansiering

2018

- 500 mill. fordeles kommuner. Øremerket.
- 200 mill. fordeles særskilt til enkelt kommuner ut fra behovet på skolenivå

2019

- Øremerking fortsetter

2020

- Bevilgning legges inn i rammetilskuddet –omfordelingseffekter?

RANA KOMMUNE
rådmannen

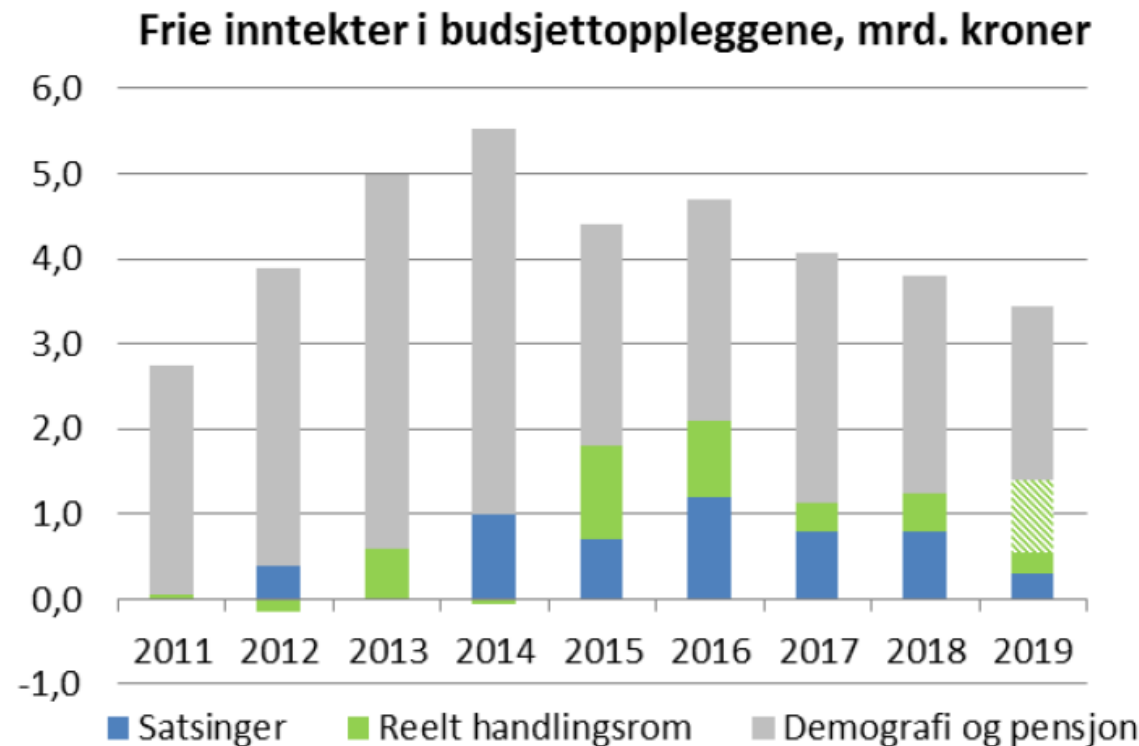
Kommuneopplegget 2019

Vekst i frie inntekter: Mellom 2,6 og 3,2 mrd. kr.

(I kommuneproposisjonen 2018: 3,8 – 4,3 mrd. kr).

– Demografi	1,4 mrd. kr
– Pensjonskostnader	0,65 mrd. kr
– Opptrappingsplan rusfeltet	0,2 mrd. kr
– Habilitering og rehabilitering	0,1 mrd. kr
– Sum utgifter	2,35 mrd. kr

Mulig handlingsrom 0,25 - 0,85 mrd. kr

Kilde: KPRP2018, Prop1 2018, KPRP 2019

RANA KOMMUNE
rådmannen

Kommuneopplegget 2019

Rana kommune basert på andel av befolkningen

- Opptrappingsplan rusfeltet ca. 1,0 mill. kr
- Habilitering og rehabilitering ca. 0,5 mill. kr
- Demografi ca. 7,0 mill.
- Pensjonskostnader ca. 3,25 mill. kr
- Vekst i frie inntekter på ca. 10,0 mill. kr
- Handlingsrom fratrullet demografi, pensjon og satsninger: ca. – 1,75 mill. kr

NB! Foreløpige tall!

RANA KOMMUNE
rådmannen

Ny og moderne kommunelov

Prop. 46 L

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om kommuner og fylkeskommuner
(kommuneloven)

Styrket
kommunalt
selvstyre

God styring og
kontroll

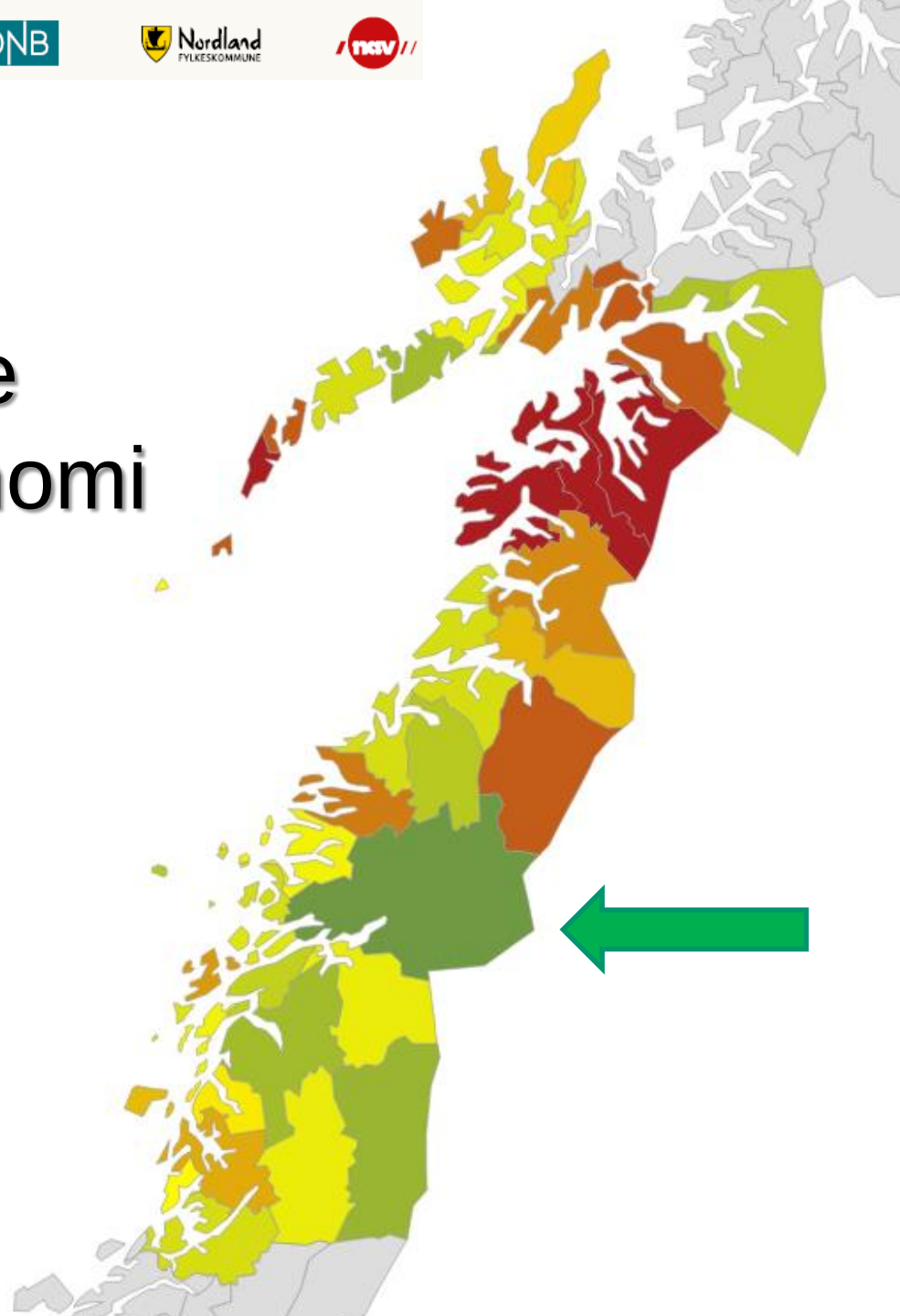
Fortsatt vid
organisasjonsfrihet

Enklere og mer
oversiktlig lov

Økonomisk status

Årsregnskap 2017

Utfordrende kommuneøkonomi i Nordland

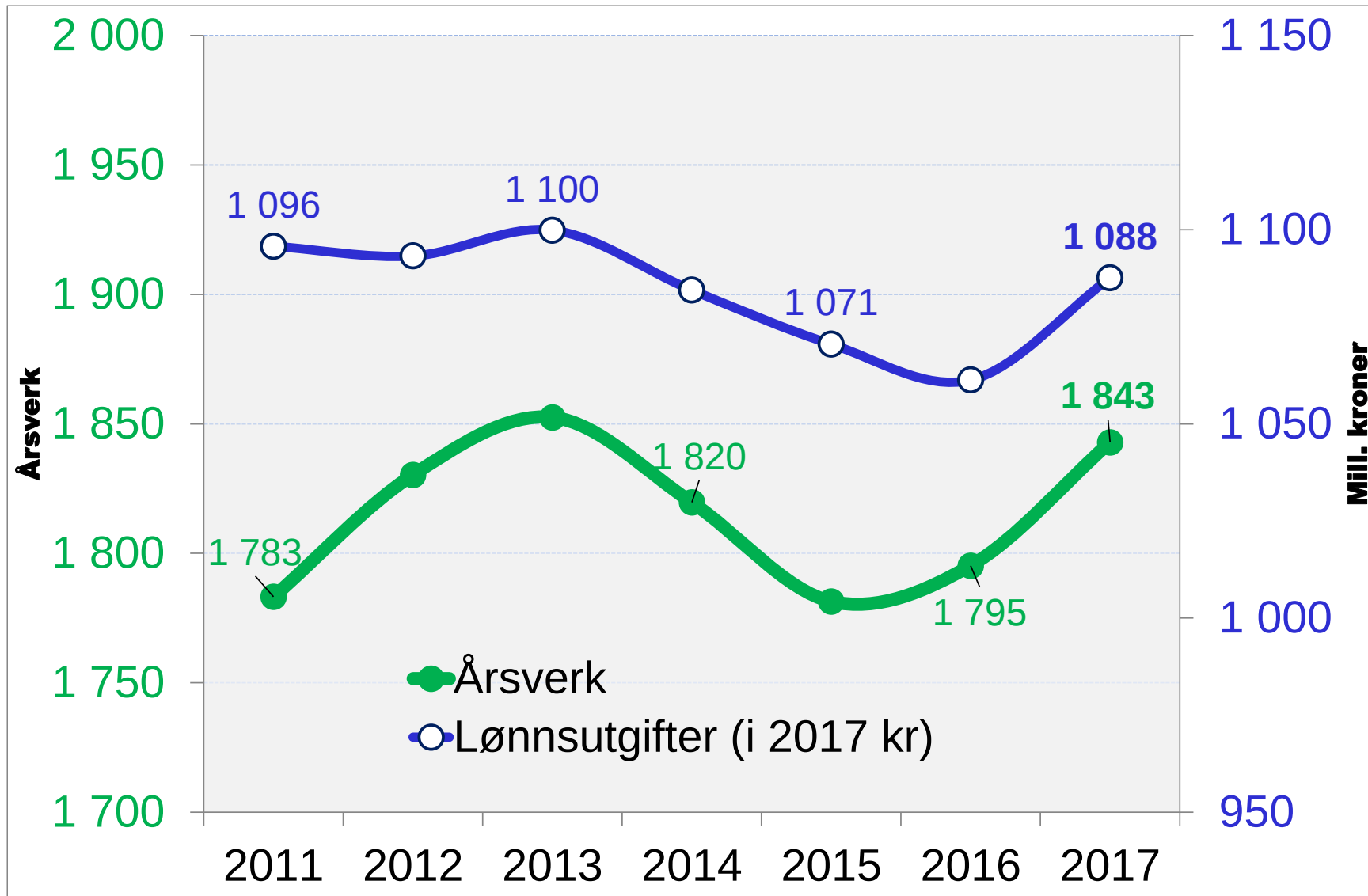
RANA KOMMUNE
rådmannen

Nøkkeltall fra regnskap 2017

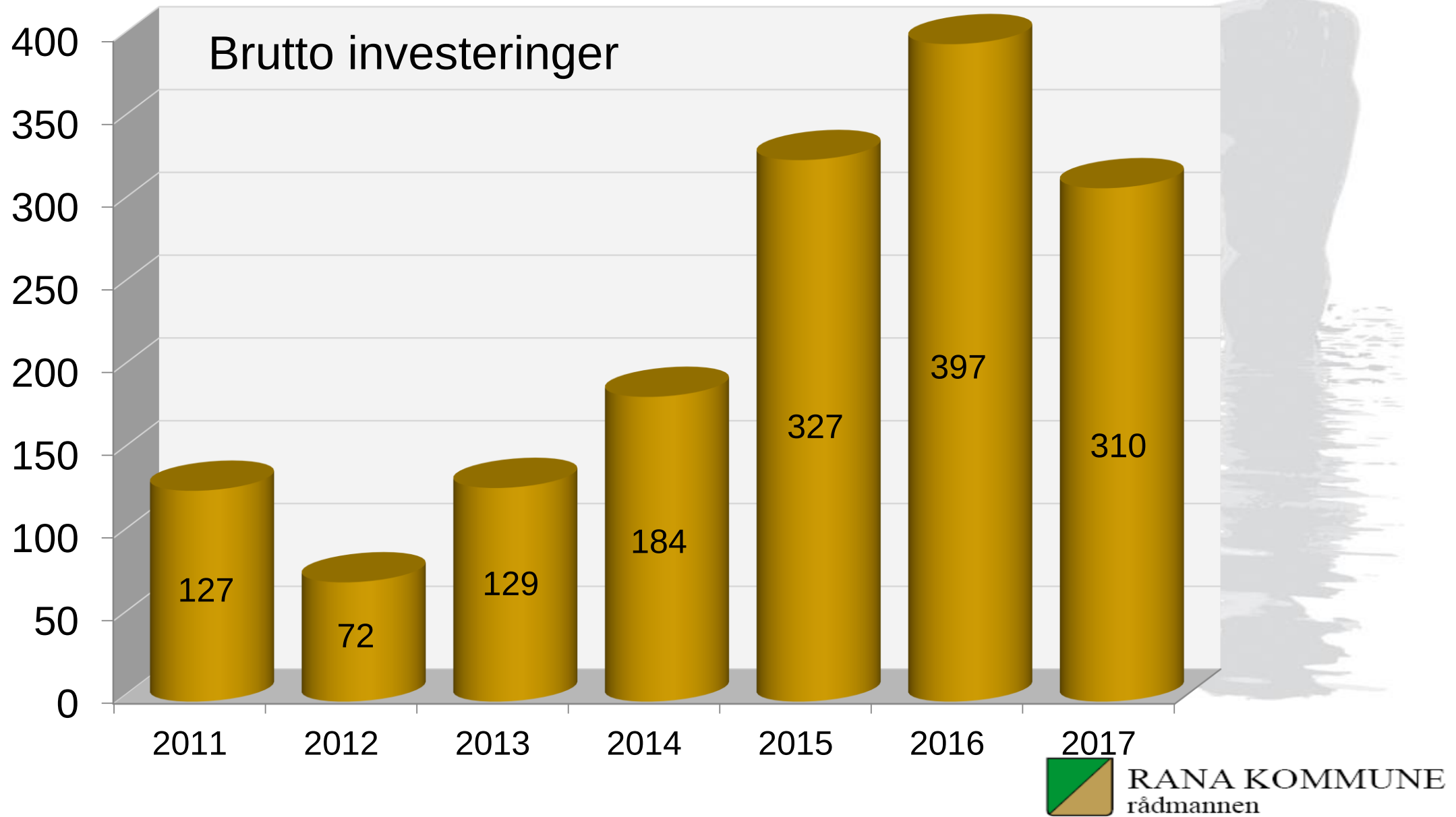
• Driftsinntekter	2 115 mill. kr
• Driftsutgifter	2 017 mill. kr
• Netto finansutgifter	72 mill. kr
• Motpost avskrivninger	73 mill. kr
• <u>Netto driftsresultat</u>	<u>99 mill. kr</u>
• Bruk av fond	37 mill. kr
• Bruk av tidligere års overskudd	75 mill. kr
• Overført til investeringer	77 mill. kr
• Avsatt til fond	109 mill. kr
• <u>Regnskapsmessig overskudd</u>	<u>25 mill. kr.</u>

Lønnsutgifter og utvikling årsverk

Høyt investeringsnivå

Investeringer 2017

Brutto investeringsutgifter i bygg og anlegg: 310 mill. kr.

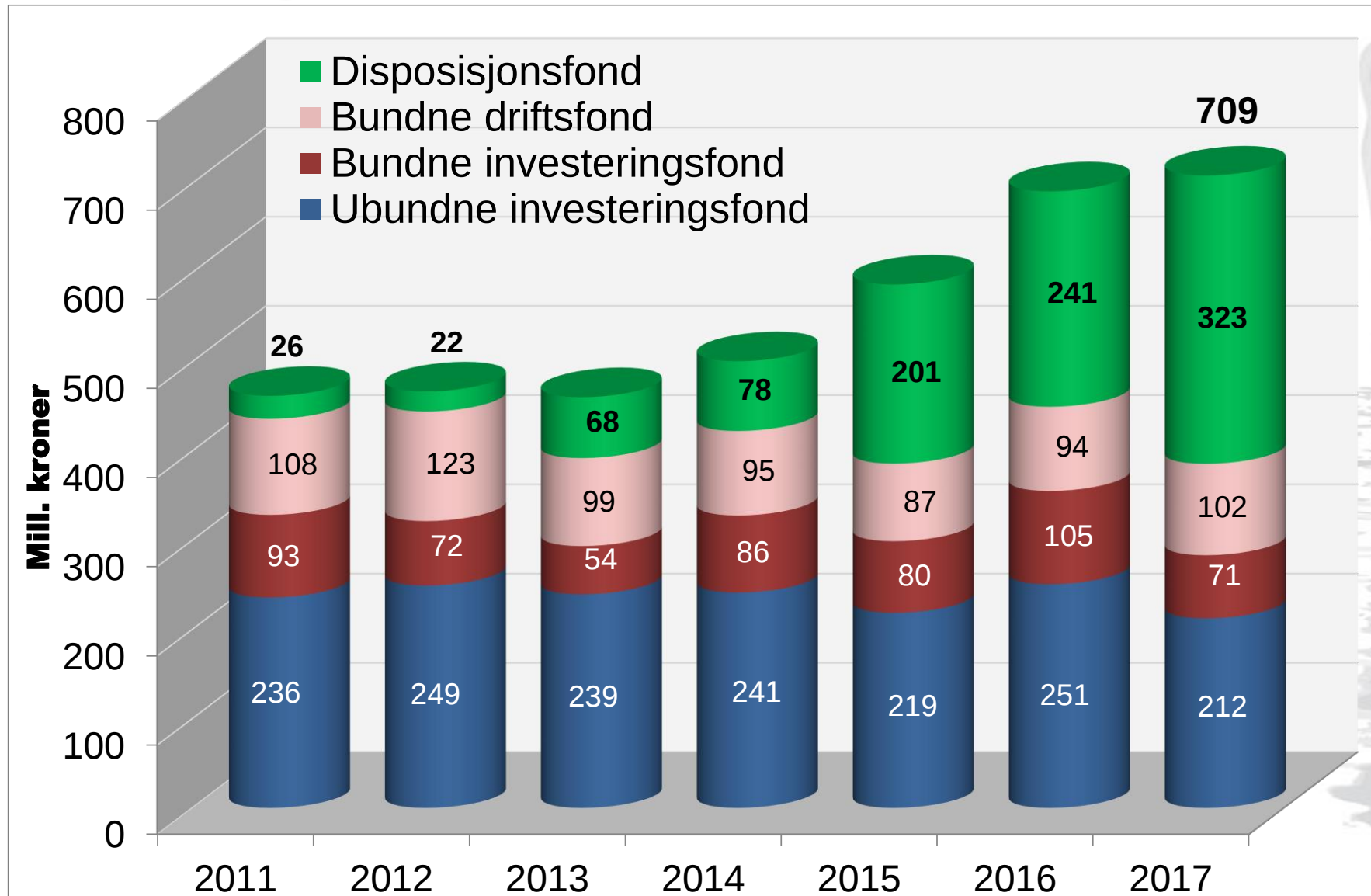
✓ Skole:	93,7 mill. kr
✓ Vann og avløp:	86,1 mill. kr
✓ Omsorgsboliger:	67,5 mill. kr.
✓ Øvrig tekniske infrastruktur:	26,7 mill. kr.
✓ Sykehjem:	21,8 mill.kr.
✓ Kirkelig Fellesråd:	10,7 mill. kr

Finansiering av investeringer i bygg og anlegg:

✓ Bruk av lån:	113,6 mill. kr.
✓ Overført fra drift:	77,1 mill. kr.
✓ Momskompensasjon:	40,2 mill. kr
✓ Bruk av ubundne fondsmidler:	58,4 mill. kr
✓ Øvrig finansiering:	20,7 mill. kr.

Regnskap 2017 – status fond

Oppsummering årsregnskap 2017

Sterke regnskapstall som skyldes gode rammebetingelser og økonomisk kontroll

- Regnskap som forventet i henhold til budsjett
- Gode driftsmarginer – NDR 4,7 prosent
- Kontroll på drifta – omstillingsoppgaven i 2017 håndtert
- Kontroll på finans – merinntekter på skatt
- Tidenes driftsoverføring til investering – 77 mill. kr
- Solid økonomisk status – disposisjonsfond 323 mill. kr

Utfordringer fremover

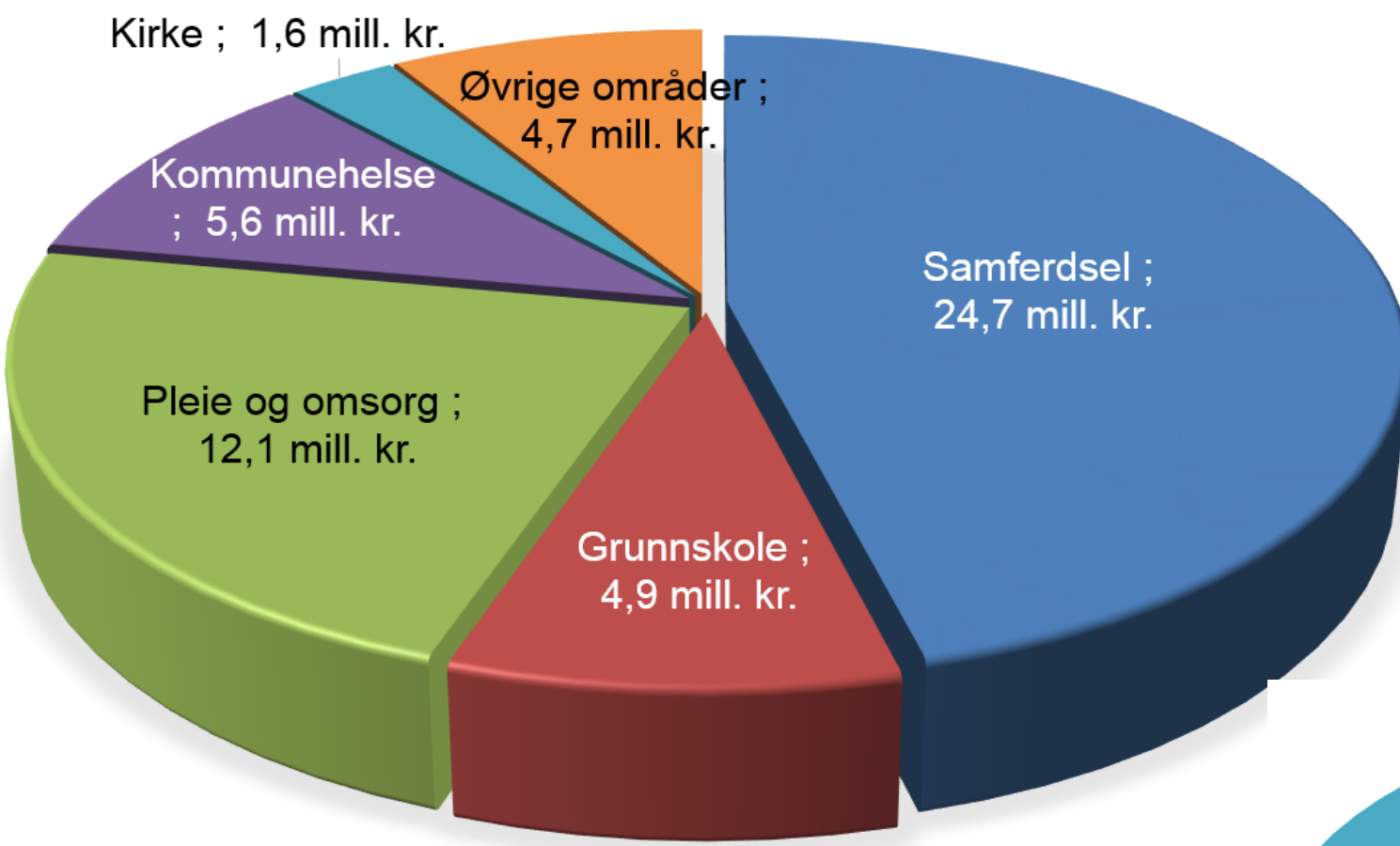
- Regnskap 2017 setter kommunen i god posisjon til å ivareta kjernetjenestene og være aktiv samfunnsutvikler
- Omstillingsstatus:

Måloppnåelse	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Omstillingsmål akkumulert	-12	-22	-48	-89	-118	-163	-208	-223	-238	-253	-269
Avvik omstillingsmål (res. drift)	-9	-11	12	15	10	-26	-7				
Akkumulert måloppnåelse	-21	-34	-36	-74	-108	-189	-215				

- I 2016 vedtok kommunestyret reglement for over- og underskudd
- Foreløpig saksbehandling gir grunnlag for å overføre netto rundt 20 mill. kr. til 2018

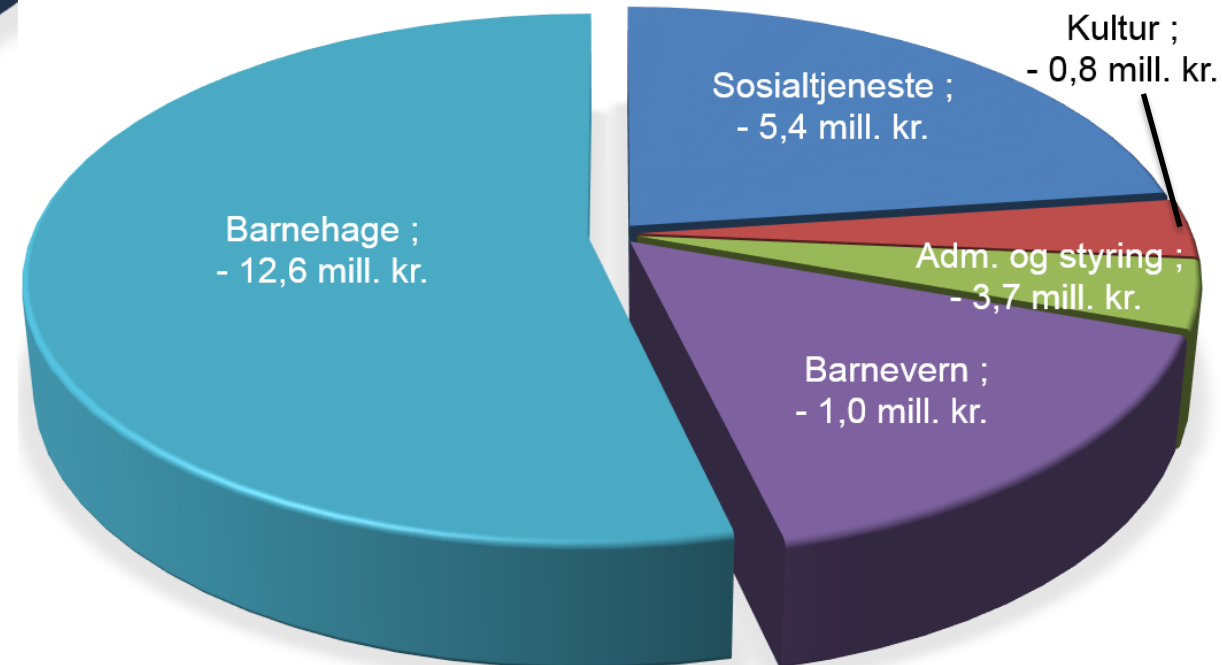

Netto driftsutgifter Rana/KG 13

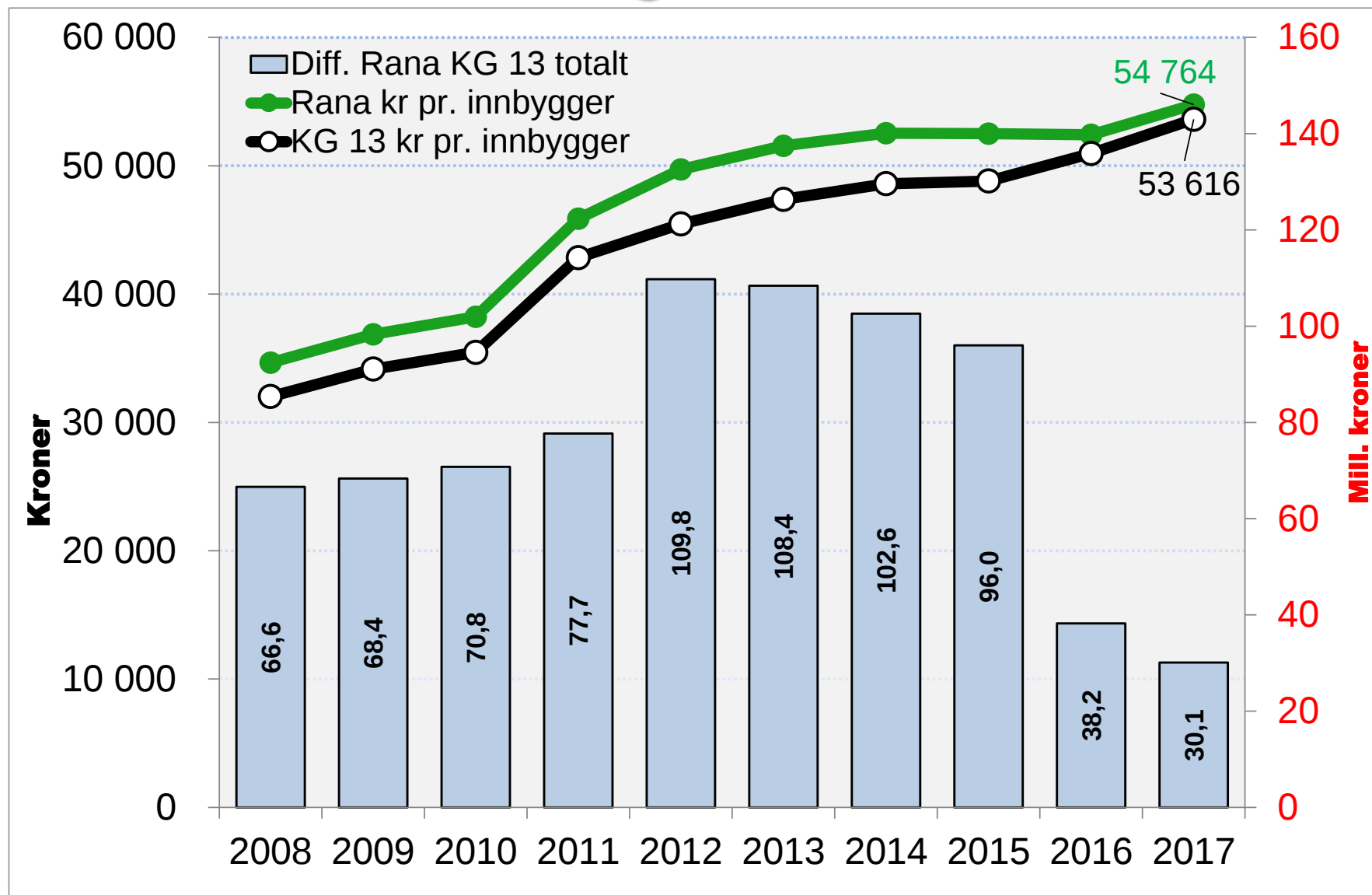
Sektorer med høyere
ressursbruk: 53,6 mill. kr

Sektorer med lavere
ressursbruk: -23,5 mill. kr

Sum 30 mill. kr over snitt KG 13

Netto driftsutgifter totalt, konsern

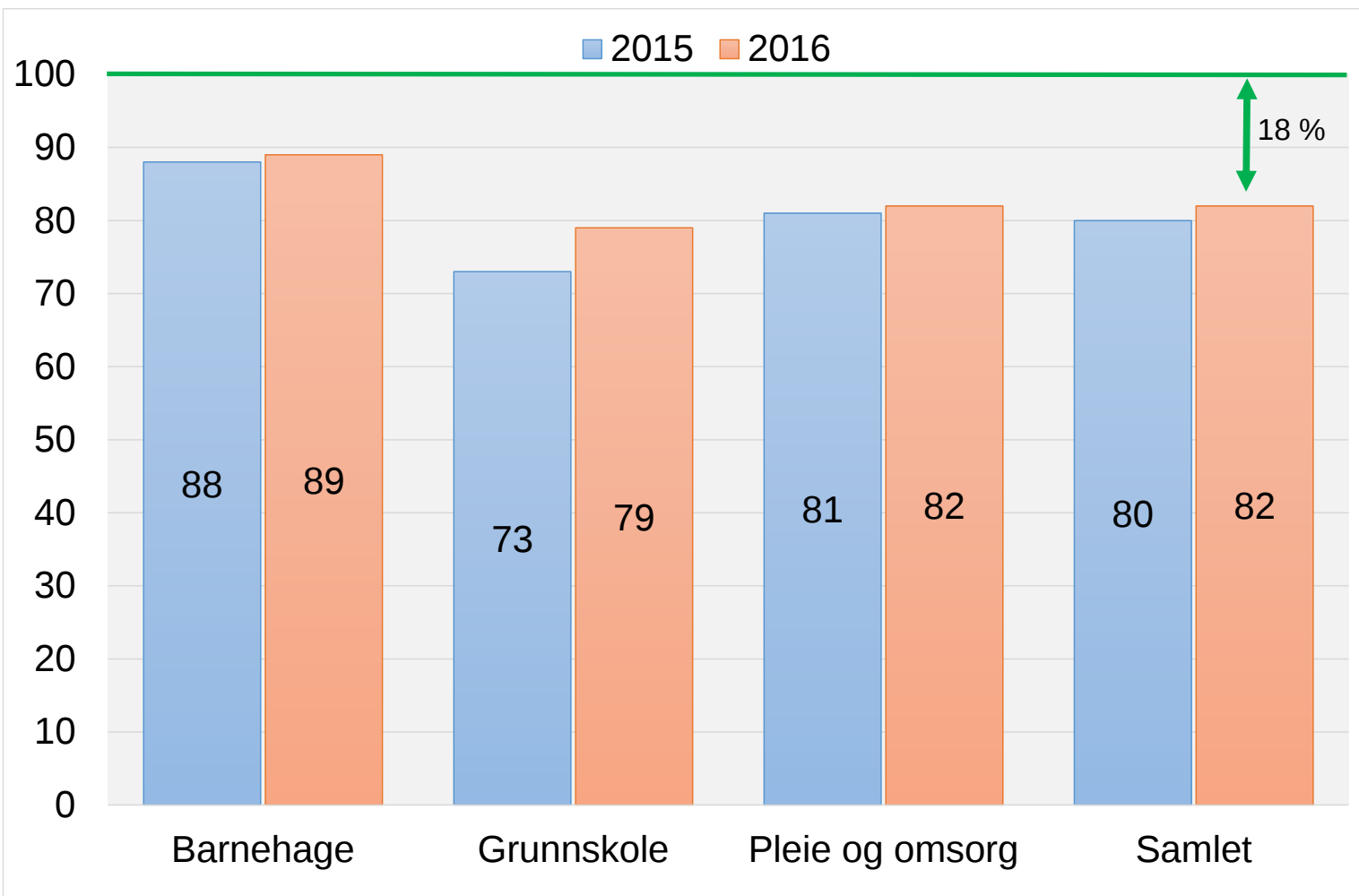
Kommunebarometeret 2018 (ureviderte tall)

Utvikling over tid (sammenliknbar serie)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nøkkeltallene alene	318	39	319	356	317	322	210	228	298
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	217	61	314	346	301	341	215	264	313
Grunnskole				253	287	364	371	337	327
Pleie og omsorg	252	350	346	356	204	223	240	347	399
Barnevern				142	213	318	120	172	205
Barnehage	49	20	37	57	54	79	66	76	135
Helse		237	387	311	409	385	310	321	284
Sosial	301	309	334	359	362	327	289	289	273
Kultur	93	107	115	163	75	80	107	125	120
Økonomi			347	247	167	147	73	59	78
Kostnadsnivå				204	181	133	150	62	63
Miljø og ressurser	54	46	53	154		36	45	32	34
Saksbehandling				144	213	108	90	139	136
Vann, avløp og renovasjon					134	138	127	233	294

Plasseringene i denne tabellen er oppdatert med nøkkeltallene som er brukt i 2018-barometeret. Plasseringene vil derfor AVVIKE fra det som ble rapportert for ett eller flere år siden. På den annen side er tidsserien så sammenliknbar som det er mulig å få den.

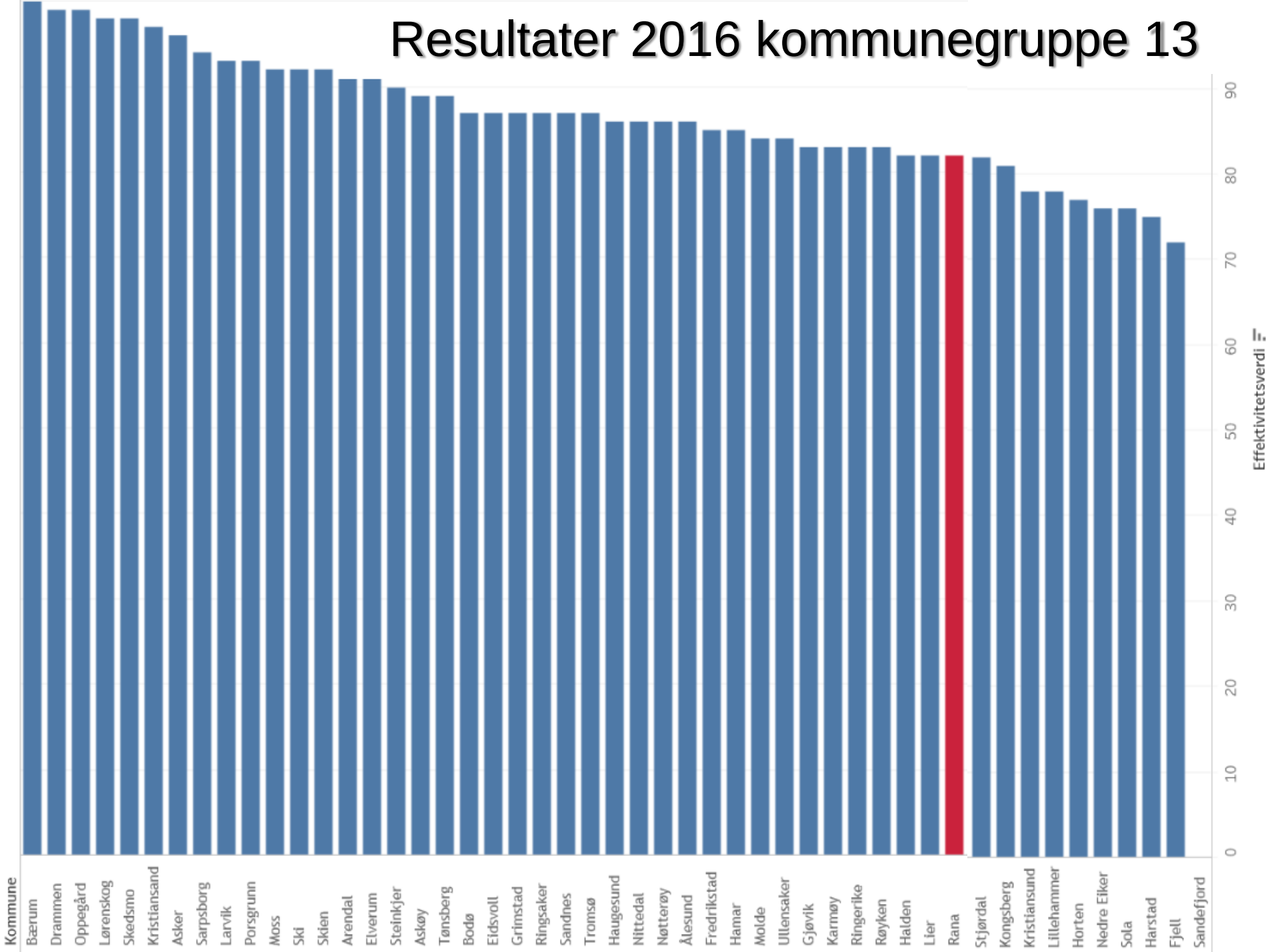
Effektivitetsmåling på kommunedata.no

- Potensial for effektivisering barnehage, skole og omsorg:
 - Landet: 12 prosent
 - **Rana 18 prosent (2016)**
- Store variasjoner mellom kommunene.
- Resultater ligger åpne på www.kommunedata.no

Resultater 2016 kommunegruppe 13

RANA KOMMUNE
rådmannen

Regnskap 1.tertial 2018

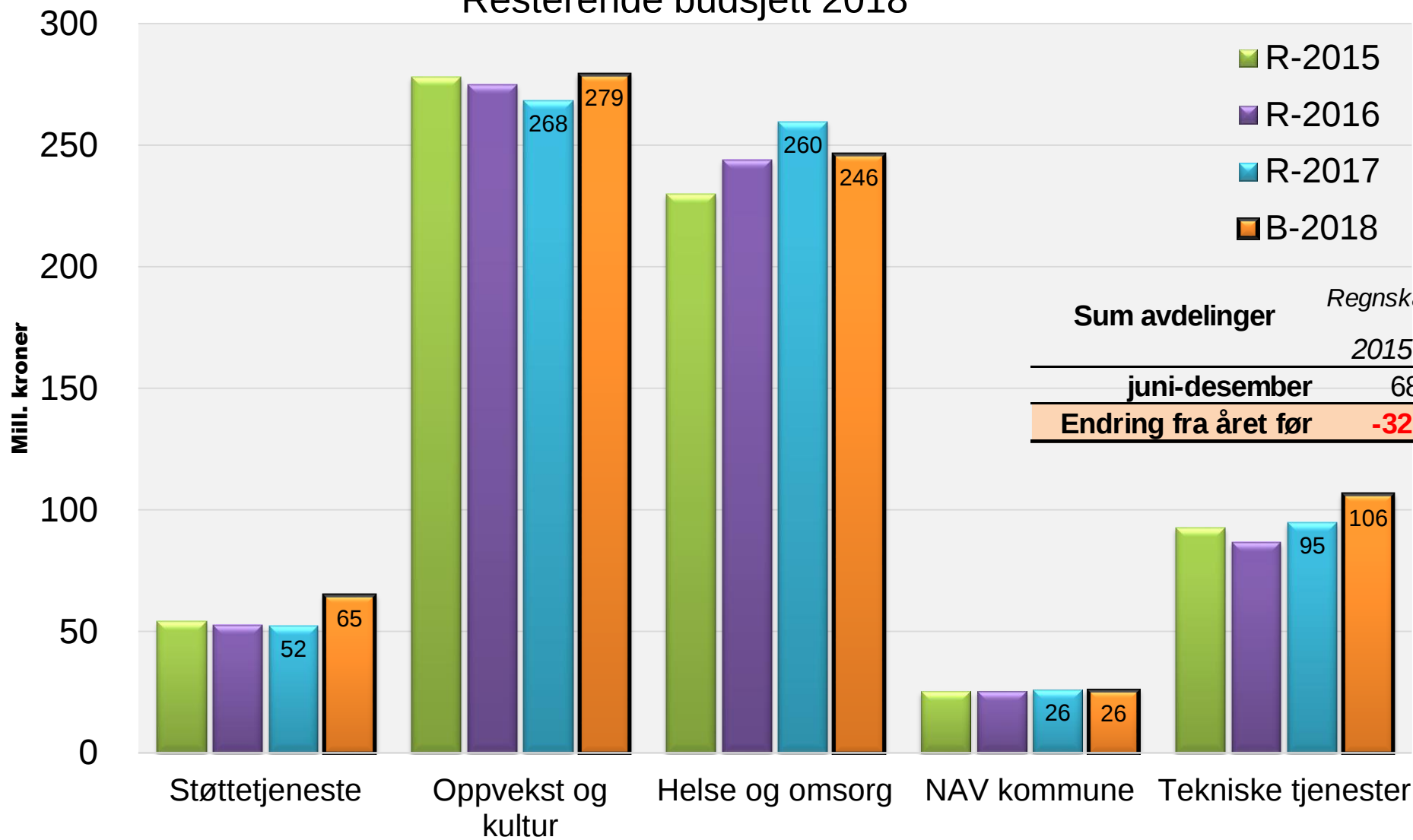
- Tjenesteområdene er samlet i budsjettmessig balanse pr april, men med store driftsutfordringer i helse- og omsorg, men også øvrige sektorer øker ressursbruken.
- Det er grunn til å følge dette opp og sikre at årets drift holder seg innenfor budsjettrammen.
- Rådmannens vurdering er at det fortsatt er kontroll på økonomien i Rana kommune, men at det er utfordringer som det må tas tak i.
- Rådmannen bemerker en positiv utvikling i sykefraværet i Rana kommune, men registrerer at det er vanskelig å nå målet på 7,0 prosent i 2018.

Regnskap 1.tertial (avdelinger)

Regnskap 2015 - 2017 juni - des. (per. 6-12)

Resterende budsjett 2018

Sum avdelinger	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Resterende budsjett 2018
juni-desember	680	684	701	721
Endring fra året før	-32,6	3,8	17,3	20,3

RANA KOMMUNE
rådmannen

Så søt!
Er det
det første?

...
Nei, det er nr.
7 milliarder!

CHAPLAIN NZZ am Sonntag CagleCartoons.com

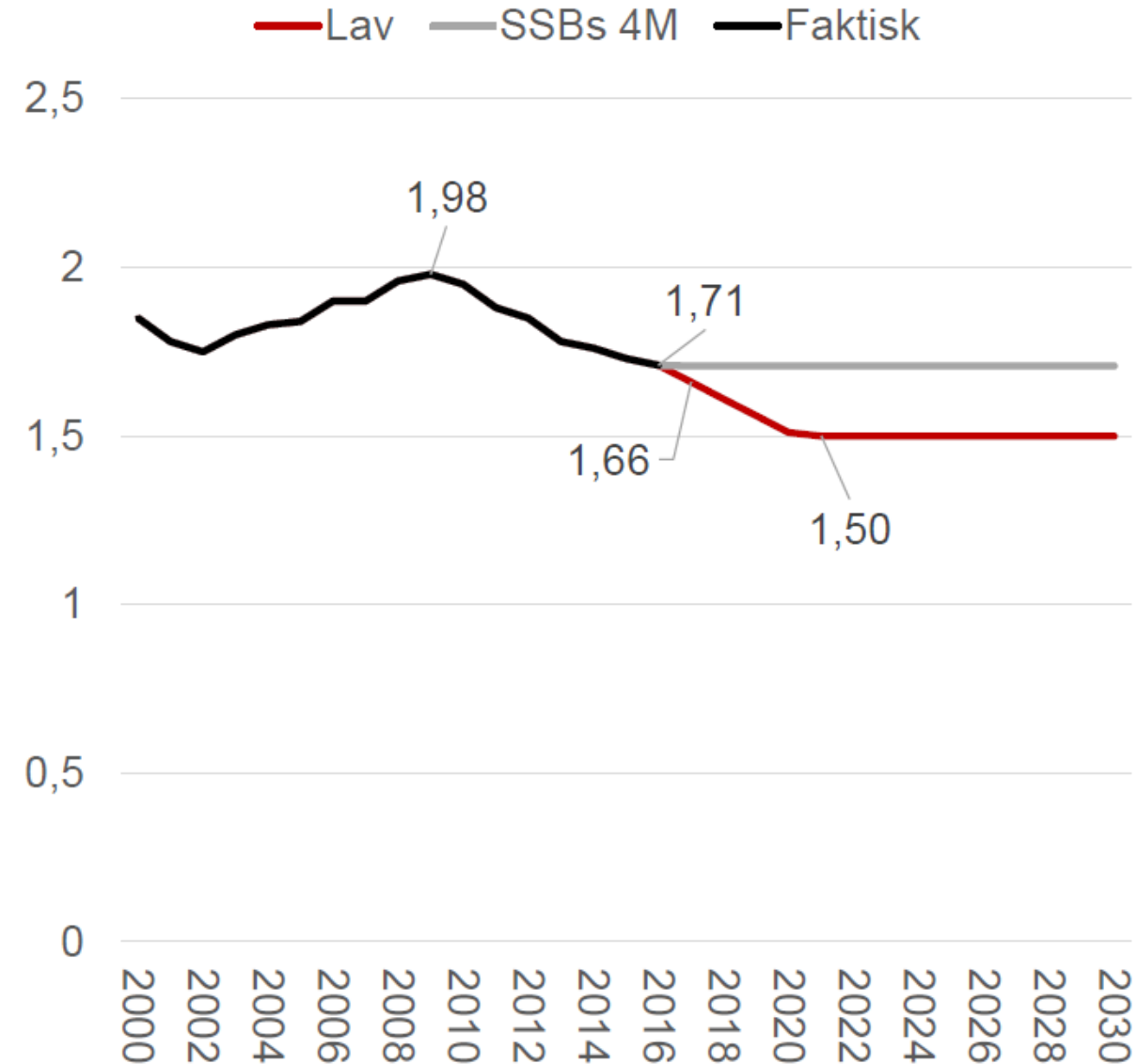
Demografi

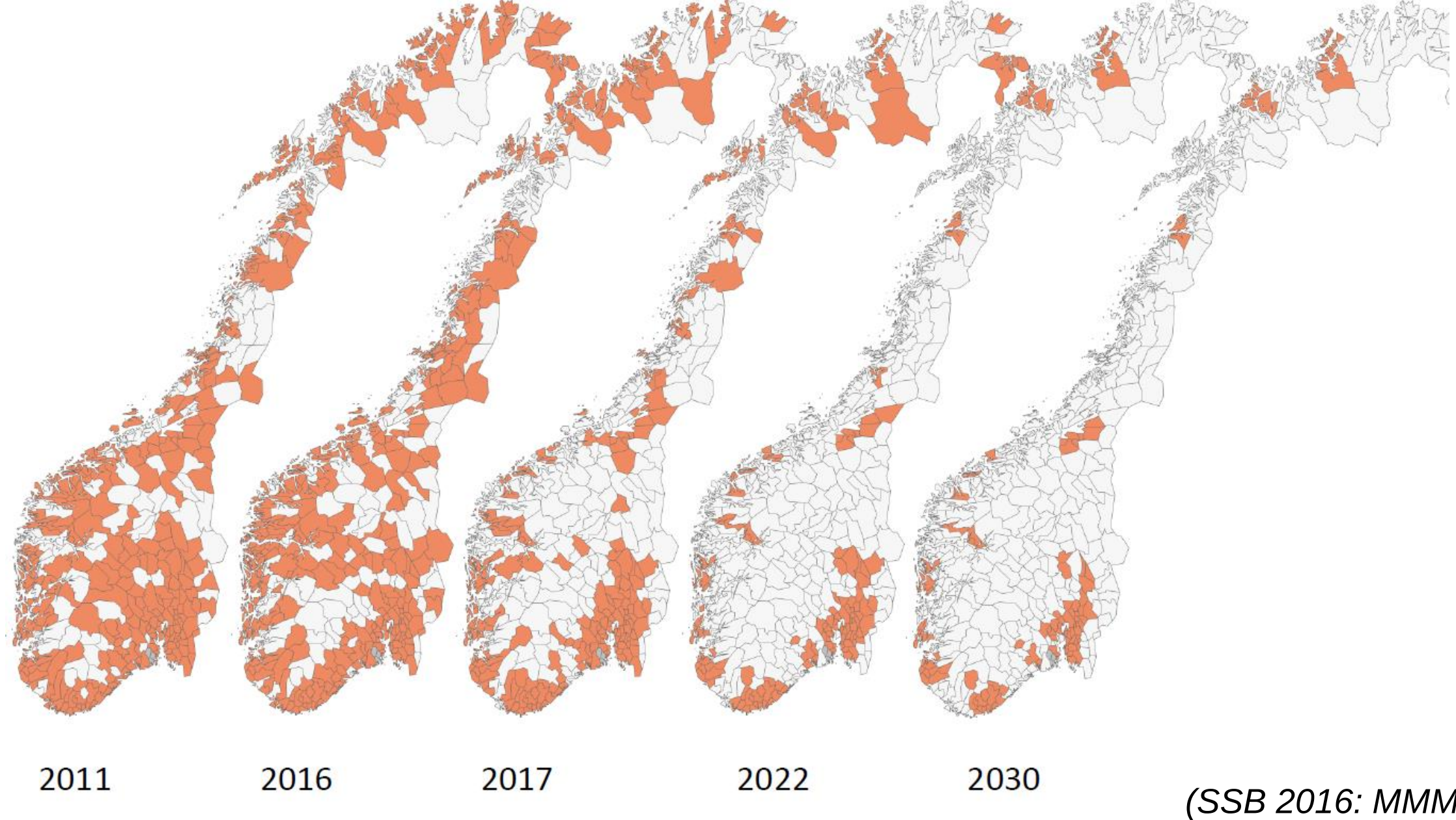

RANA KOMMUNE
rådmannen

Lavere fødselsfrekvens

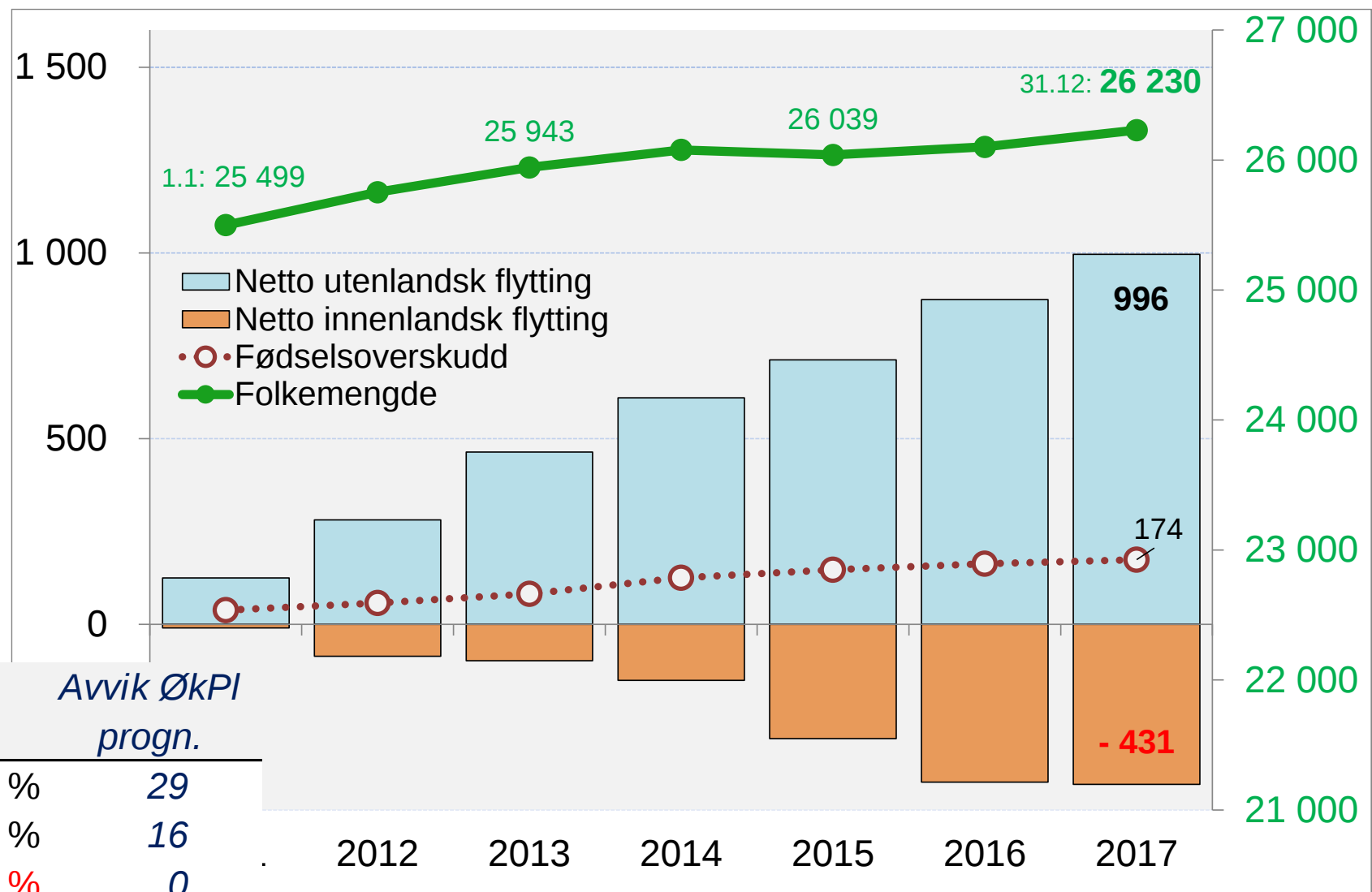
- Fødselsfrekvensen til norske kvinner er på vei ned.
- Har vært synkende siden 2009.
- 1,61 i 2017. Antakelig under 1,6 siste 12 måneder.
- Kan synke videre ned til 1,5 som er normalt i Vest-Europa
- Gir utslag i lavere fødselstall i befolkningsprognoser og på sikt lavere barnetall i barnehage og elevtall i grunnskolen

Kommuner i Norge med vekst i folketallet.

Befolknings endringer 2011-2017

	2016	2017	Endring	Avvik ØkPI progn.	
0-5 år	1 593	1 607	14	0,9 %	29
6-15 år	3 067	3 095	28	0,9 %	16
16-22 år	2 492	2 442	-50	-2,0 %	0
23-66 år	14 616	14 684	68	0,5 %	16
67-79 år	3 041	3 096	55	1,8 %	0
80-89 år	1 048	1 056	8	0,8 %	-9
90+ år	244	250	6	2,5 %	-2
Sum	26 101	26 230	129	0,5 %	50

RANA KOMMUNE
rådmannen

Status 1. kvartal 2018

Fødte 61

Døde 61

Fødselsoverskudd 0

Innflytting 120

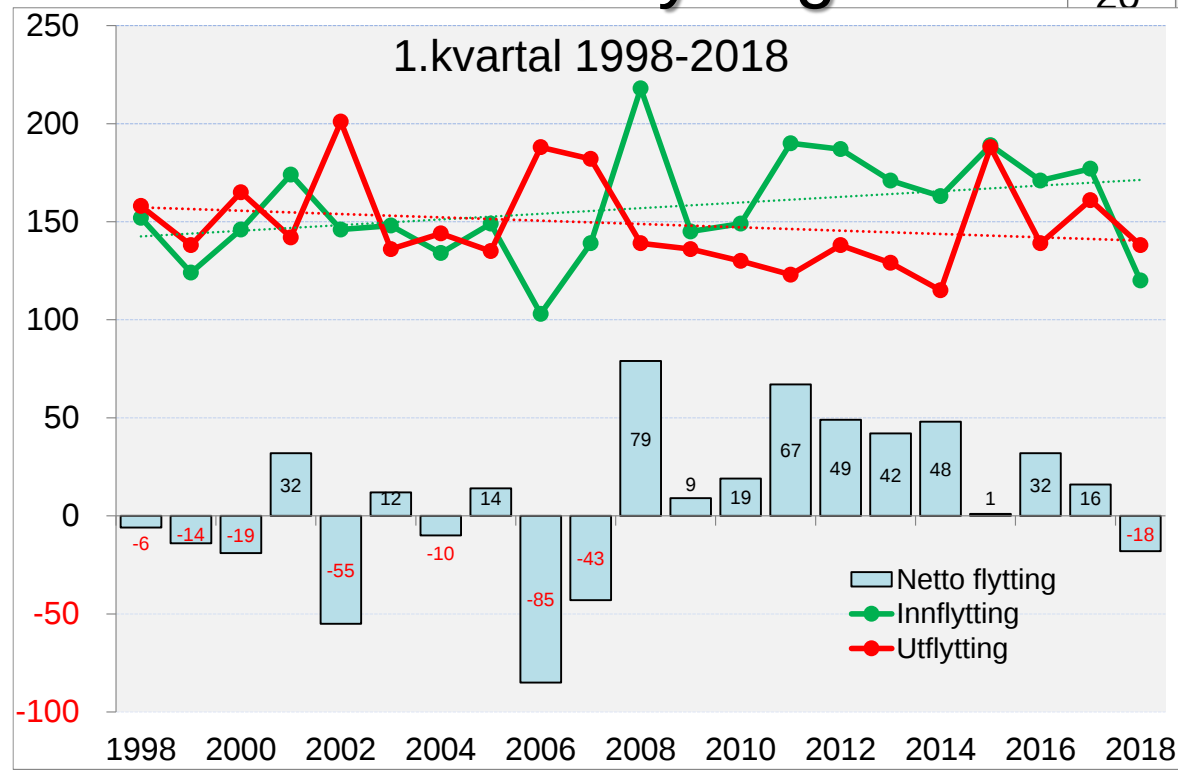
Utflytting 138

Nettoflytting - 18

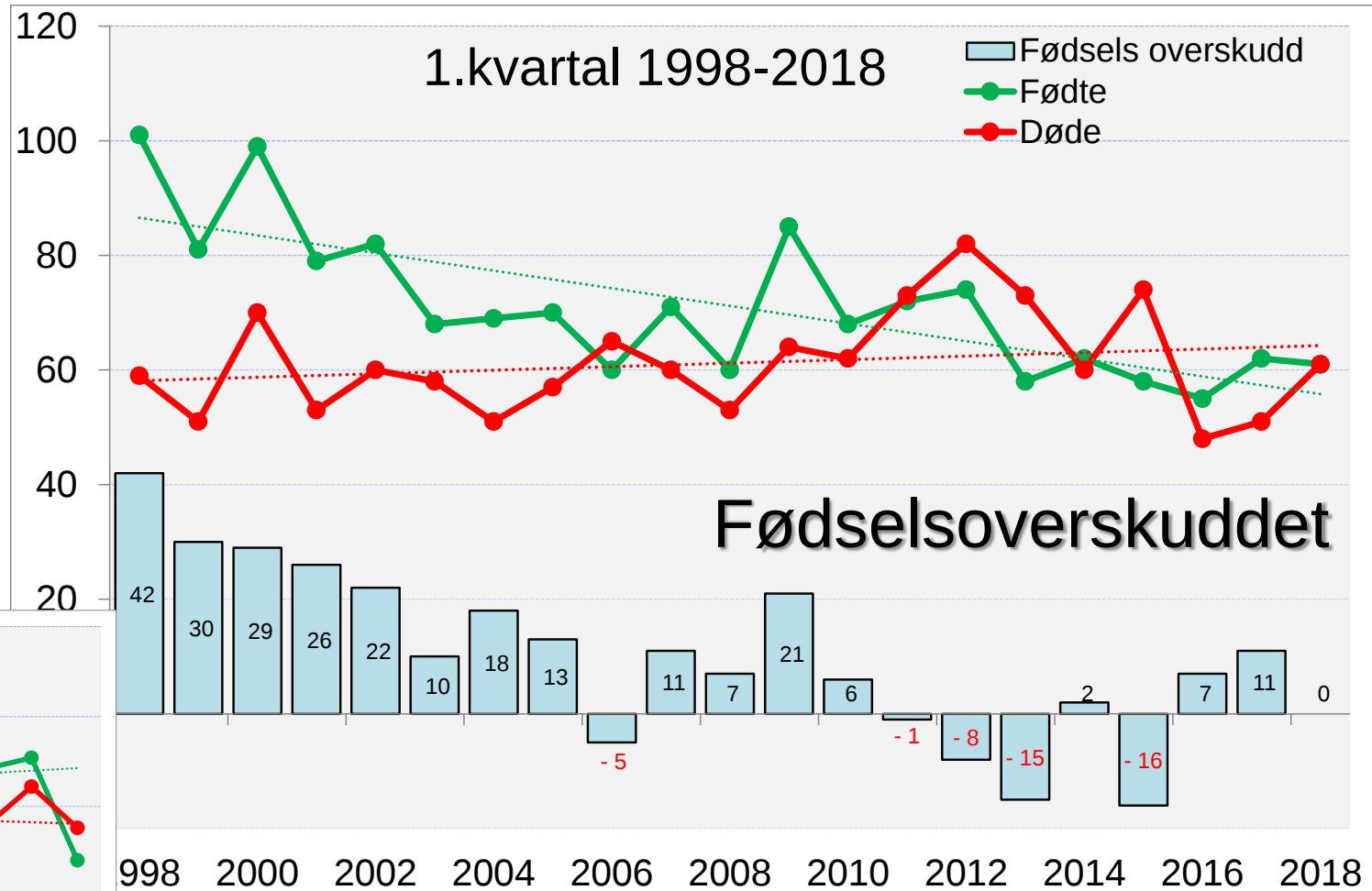
- 18

Netto flytting

1.kvartal 1998-2018

1.kvartal 1998-2018

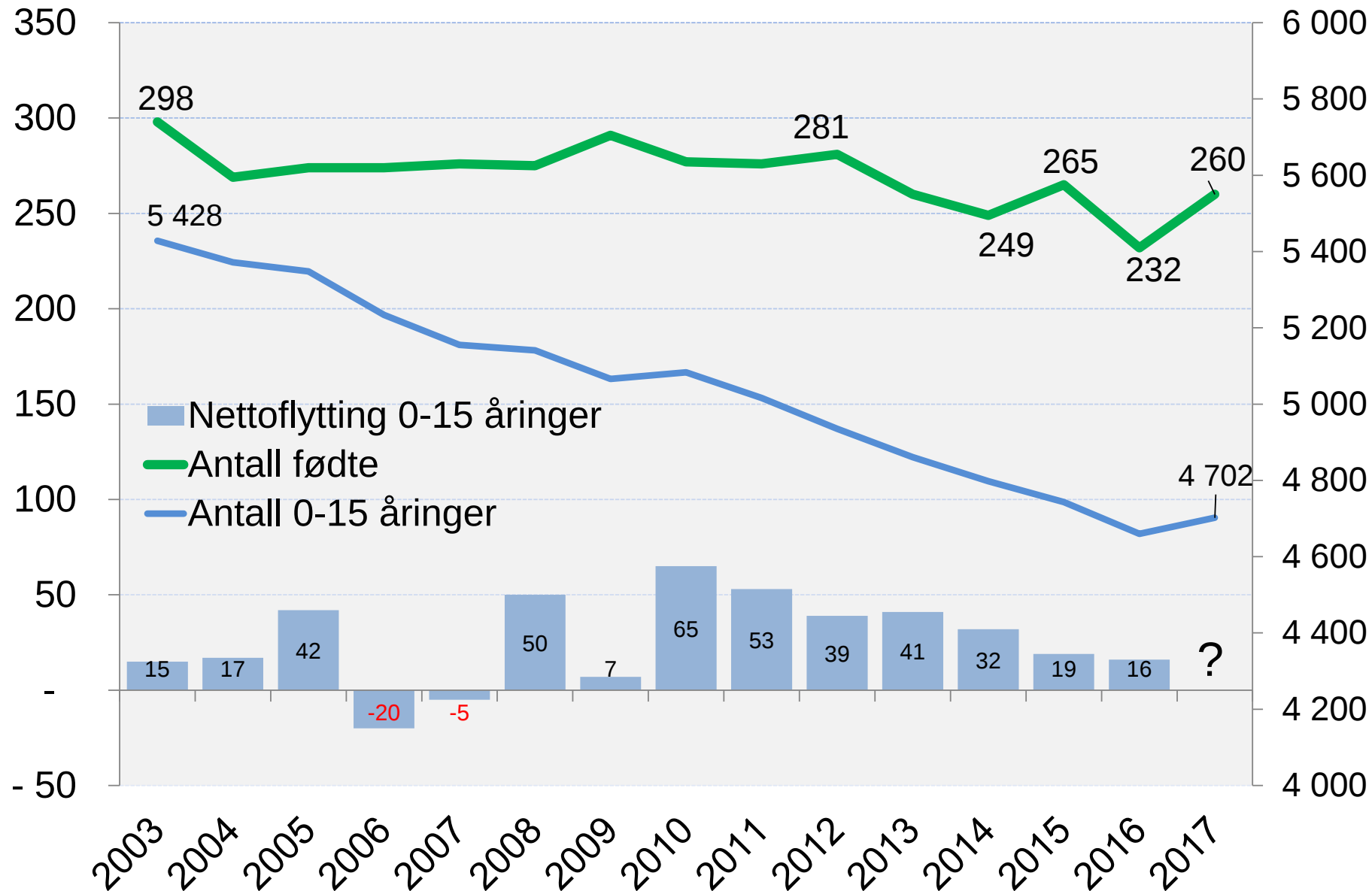

Fødselsoverskuddet

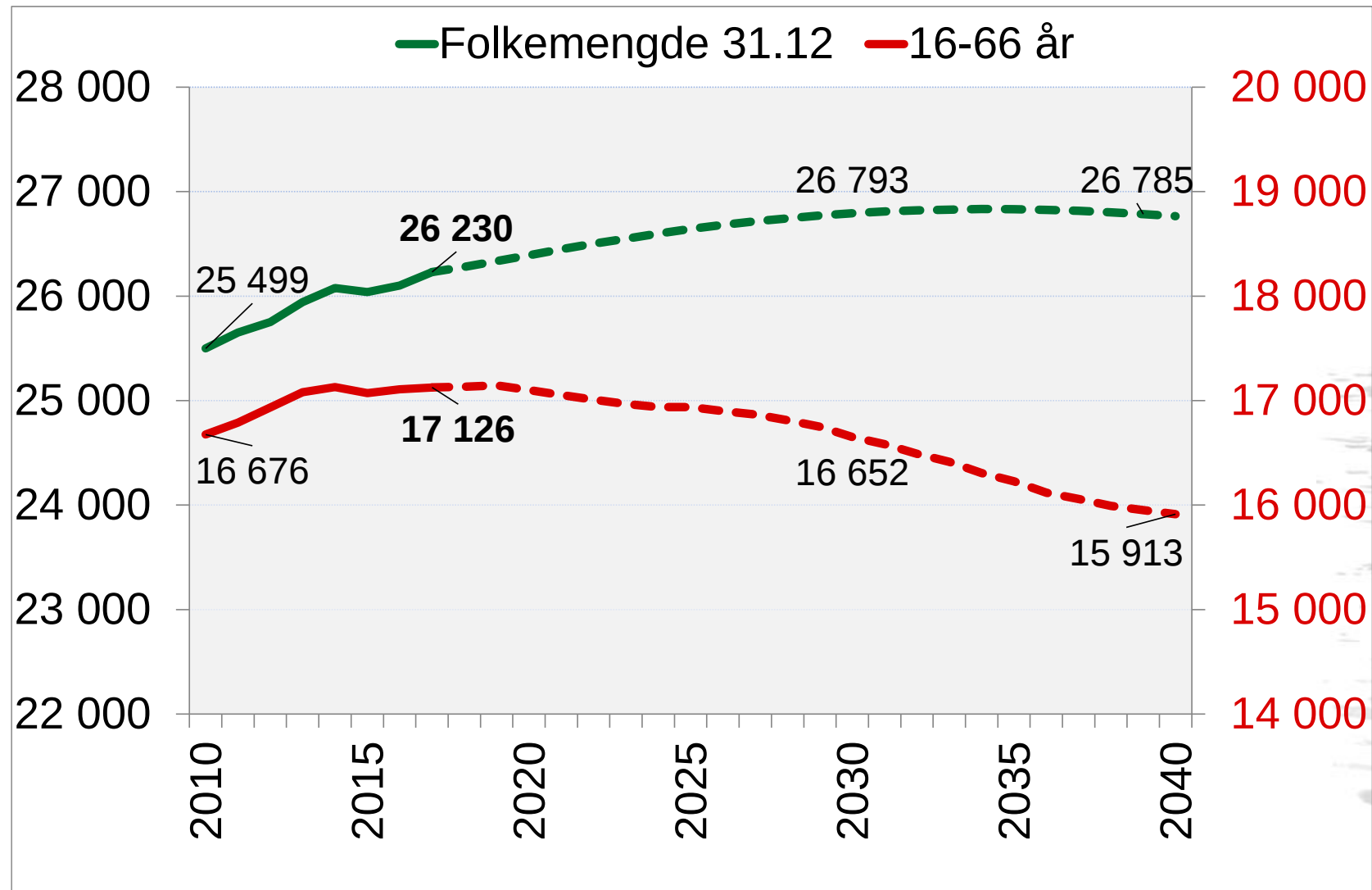

RANA KOMMUNE
rådmannen

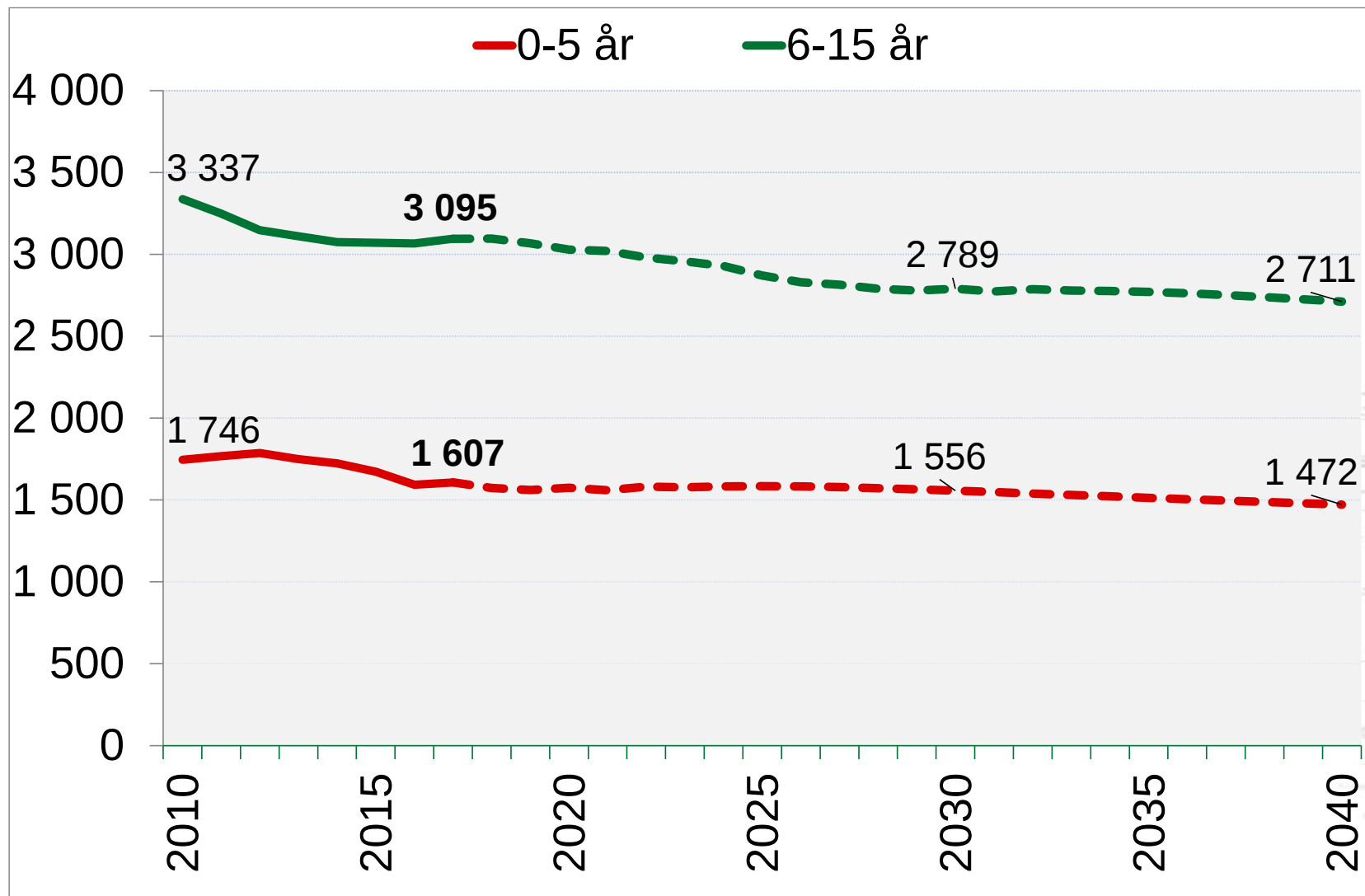
Utvikling 0-15 åringer (fødte, flytting og samlet)

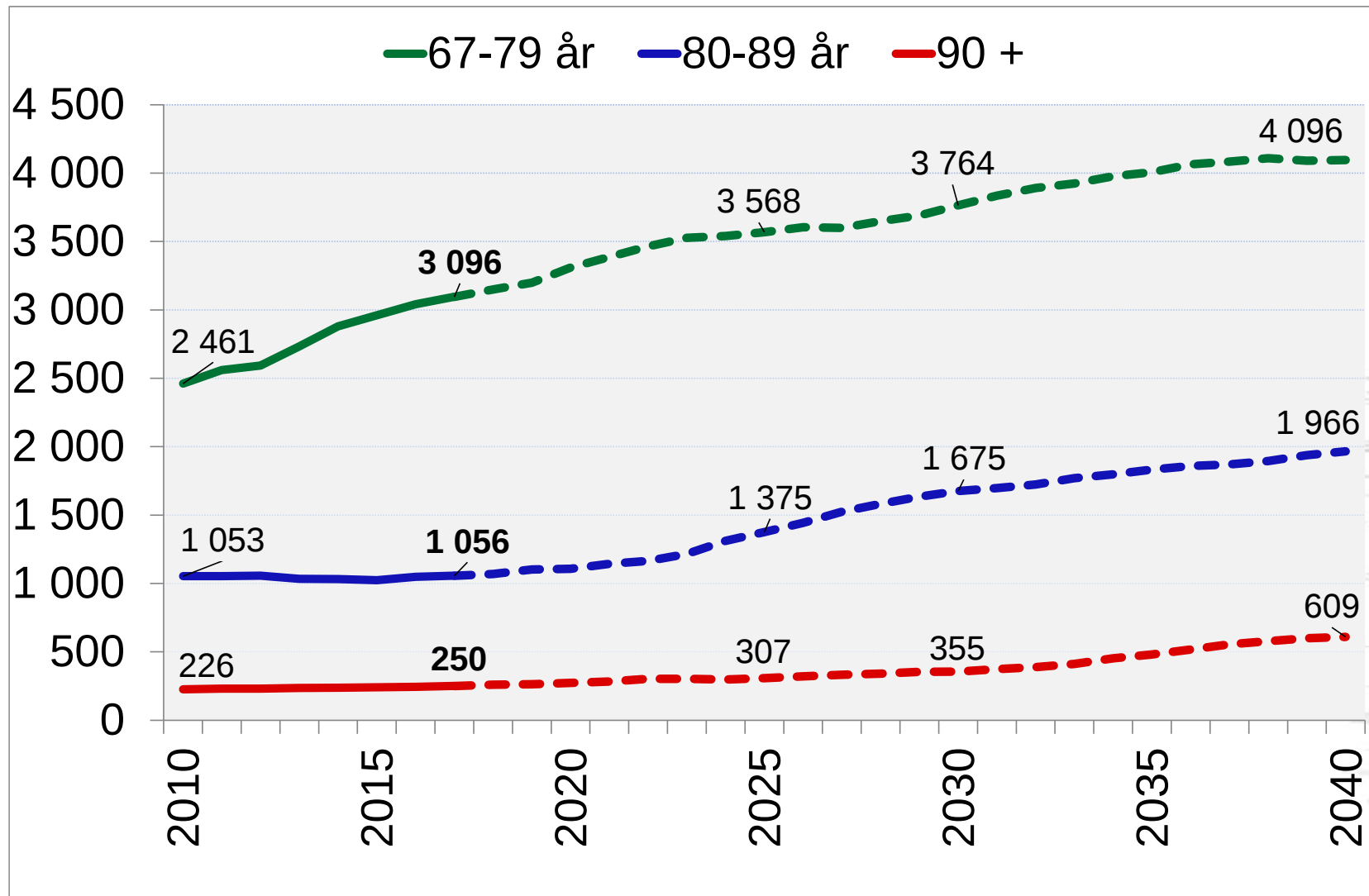
Demografi – folkemengde/yrkesaktive

Demografi - barnegruppene

Demografi - eldregruppene

Budsjett og økonomiplan 2019 - 2022

RANA KOMMUNE
rådmannen

Budsjett og økonomiplan 2019-2022

Utfordringer fremover

Lokale utfordringer:

- Demografi tilpasninger
- Økte pensjonskostnader
- Realkapital
- Store investeringer
 - Egenkapital og renter- og avdrag

Endringer i rammebetingelser fremover:

- Forventes nasjonalt skifte i økonomien
- Strammere budsjettopplegg overfor kommunene
- Økt krav til tilpassede tjenester og effektiv drift
- Eiendomsskatt og kraftrelaterte inntekter

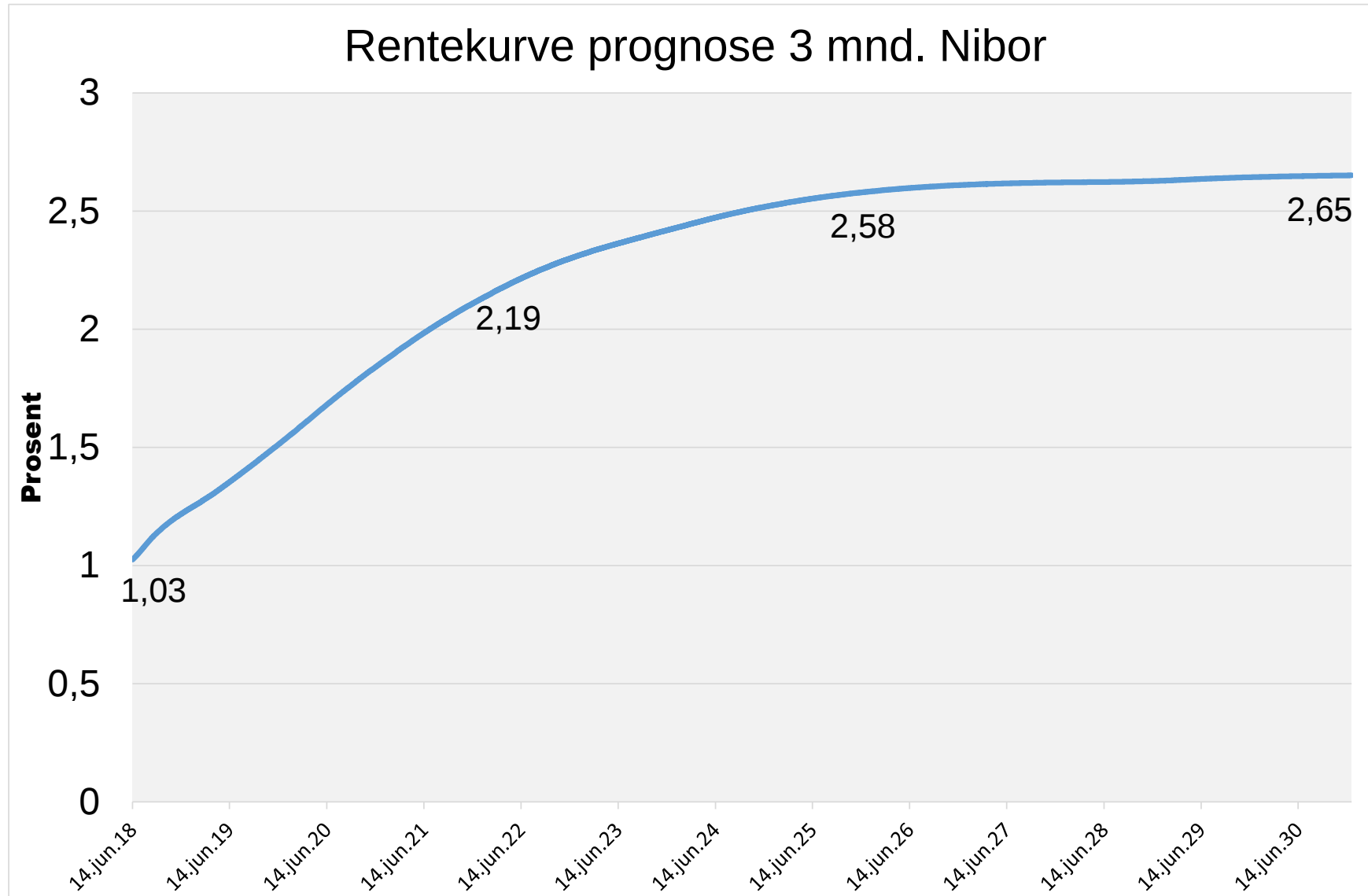
Budsjett og økonomiplan 2019-2022

Utfordringer fremover

- Gir fortsatt økonomiske utfordringer og krav til endringer
- Avgjørende at tjenestene drives i samsvar med statens finansieringsmodell
- Viktig å ta tidlig ansvar og bygge bufre

Budsjett og økonomiplan 2019-2022

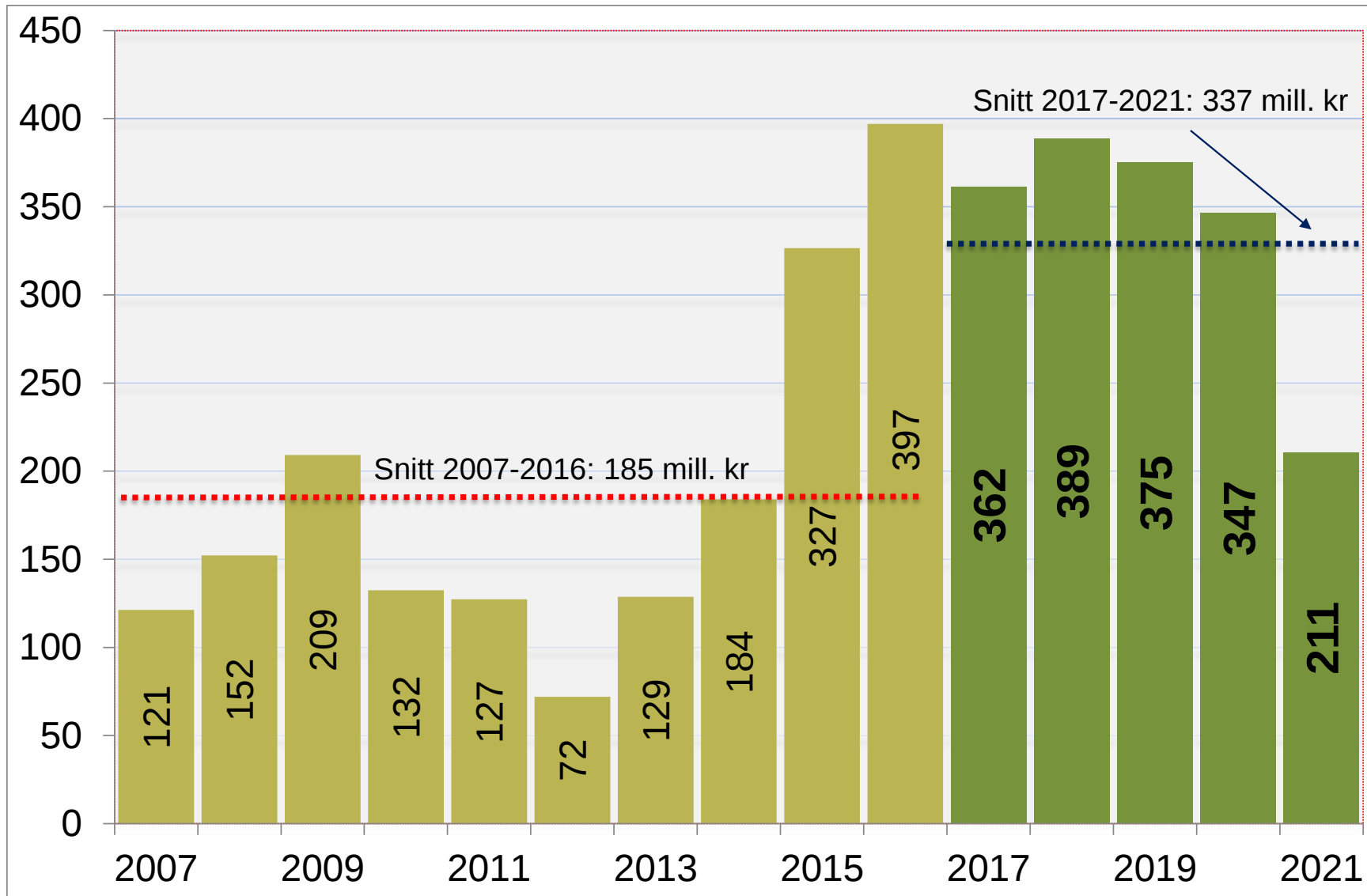

Investeringer

RANA KOMMUNE
rådmannen

Investeringer 2007-2016 (2017-2021)

Investeringer 2018-2021

Brutto investeringer: 1 321 mill. kr

- **Låneopptak:** **619 mill. kr**
 - Herav selvfinansierende lån: 284,5 mill. kr
- **Egenkapital:** **511 mill. kr**
 - Overført fra drift: 179,9 mill. kr
 - Fondsbruk: 331,4 mill. kr
- **Inntekter:** (tilskudd, mva. komp. mv.) **220 mill. kr**

Økt driftskonsekvens i 2021 jf. handlingsregel: 15,7 mill. kr
(renter og avdrag)

RANA KOMMUNE
rådmannen

Investeringer 2018-2021

Brutto investeringer: 1 321 mill. kr

- Skolebygg: 345,0 mill. kr
- Infrastruktur: 366,4 mill. kr
 - Herav flyplass 263 mill. kr
- Omsorgsboliger: 48,0 mill. kr
- Vann- og avløp: 278,5 mill. kr
- Øvrige bygg: 126,3 mill. kr
 - Ranahallen, samlokalisering Mjølan, legevakt, kulturhus
- Øvrige investeringer: 79,7 mill. kr
 - Småinvesteringer, egenkapitalinnskudd KLP, serverrom 2
- Tilskudd kirkelig fellesråd: 77,4 mill. kr
 - Kjøle- og seremonirom, krematorium og utvidelse av kirkegårder i Utskarpen, Røssvoll og på Gruben

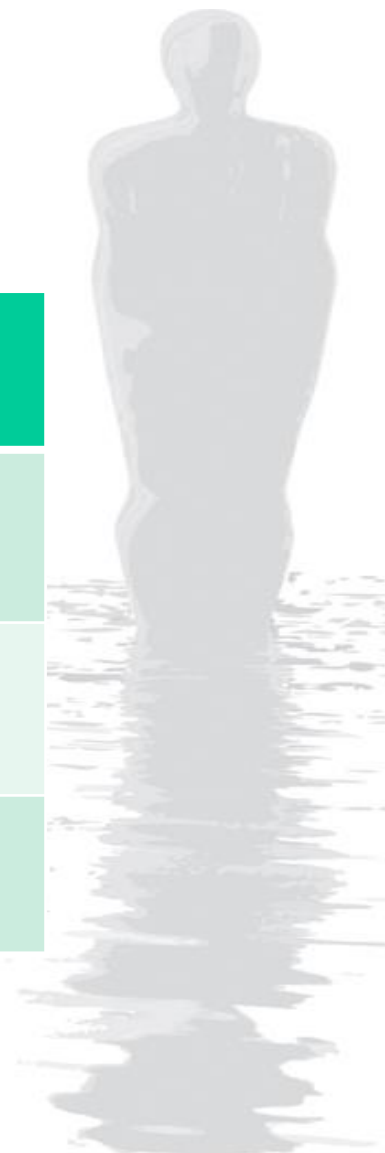

Omstillingsbehov

RANA KOMMUNE
rådmannen

Status økonomiplan 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Vedtatt omstilling ØkPI 2018-2021	-16	-31	-46	-
Innmeldte nye konsekvensjusteringer	21	24	24	25
Nye behov drift	35	51	69	81

